

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Представництво Польської академії наук в Києві
Польська академія наук Відділення в Любліні
Академія інженерних наук України
Українська асоціація аграрних інженерів

121 річниці НУБіП України присвячується

ЗБІРНИК
ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЕНЕРГІЇ В ТЕХНІЦІ»
з нагоди 88-ї річниці від дня народження
МОМОТЕНКА
Миколи Петровича
(1931-1981)

TechEnergy 2019

19-22 травня 2019 року
м. Київ

УДК 331.45 (075.8)

АНАЛІЗ УМОВ ПРАЦІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПАТОЛОГІЇ ТРАКТОРИСТІВ-МАШИНІСТІВ АПК

Є. І. Марчишина, к.с.г.н., доцент

marchyshyev@gmail.com

*Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ,
Україна*

Провідне місце у структурі професійної патології працівників села протягом останніх років належать трактористам-машиністам аграрного виробництва. Основні види робіт в АПК виконуються на мобільній сільськогосподарській техніці – тракторах, що агрегатуються з причіпними або навісними знаряддями, та самохідних сільськогосподарських машинах. Робота на мобільній сільськогосподарській техніці є однією з найтравмонебезпечніших: на її частку припадає майже третина виробничих травм у сільському господарстві, в тому числі з летальним наслідком.

У сільському господарстві часто використовують трактори з перевищенням нормативного навантаження у 5-6 разів. Ступінь зношення сільськогосподарської техніки становить біля 70%, що обумовлює підвищення ступеня ризику для здоров'я працівників сільського господарства під час її експлуатації внаслідок формування шкідливих умов праці та травмонебезпеки. Застаріла техніка укомплектована зварними негерметичними кабінами з порушеною цілісністю шумо- і віброізоляції; в них погана оглядовість з робочого місця; основні органи управління розташовані за межами досяжності рук і ніг трактористів-машиністів; зусилля під час роботи з органами управління перевищують допустимі у 2-3 рази.

Під час виконання польових робіт механізатори підпадають впливу шуму, загальної та локальної вібрації, пилу, несприятливих чинників мікроклімату, рівень яких при використанні техніки старого зразка перевищує гігієнічні нормативи. Сучасна техніка дозволяє знизити інтенсивність впливу шкідливих факторів робочого середовища до нормативних значень, проте, зі збільшенням термінів її експлуатації відхилення відповідних показників від гігієнічних нормативів зростають. Так, перевищення гранично допустимого рівня шуму після п'яти років експлуатації комбайнів нового покоління досягає до 3 дБА, що відповідає шкідливим умовам праці 1 ступеня – класу 3.1.

Несприятливим чинником під час експлуатації техніки залишається необхідність тривалої підтримки статичної робочої пози, що обумовлює наявність важких умов праці 2 ступеня (клас 3.2). Таким чином, професійний ризик здоров'ю механізаторів пов'язаний із впливом комплексу шкідливих факторів протягом усього річного циклу робіт, які формують шкідливі умови праці 1 - 2 ступенів (класи 3.1 - 3.2).

Вплив шкідливих факторів призводить до розвитку у механізаторів професійних захворювань. Нозологічний спектр професійної захворюваності трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва представлений захворюваннями, зумовленими впливом фізичних факторів (виробничого шуму, локальної та загальної вібрації, підвищеної та зниженої температури повітря), а також фізичними перевантаженнями та функціональним перенапруженням окремих органів і систем, пов'язаним з трудовим процесом (фізичне динамічне та статичне навантаження, незручна робоча поза, нахили тулуба). У 32% випадків виявляють попереково-крижову радикулопатію – компресійний-ішемічний синдром, викликаний функціональним перенапруженням. Крім того, 17% працівників має діагноз «вібраційна хвороба», 15% - «нейросенсорна туговухість» (також з високим ступенем професійної зумовленості). Хронічний пиловий необструктивний бронхіт і хронічна обструктивна хвороба легень були в 11% випадків. У 6,4% трактористів виявляють професійну бронхіальна астму, в 6,1% - плечолопатковий переартроз.

Професійні захворювання реєструються переважно в осіб у віці 40-50 років зі стажем роботи в основній професії 10 і більше років.

Комплекс заходів з урахуванням структури і ступеня професійного ризику визначить пріоритетні напрямки профілактики, що включає наступні заходи: санітарно-гігієнічні; медико-профілактичні; організаційні та адміністративні. Це зниження рівнів шкідливих факторів робочого середовища; оптимізація ергономічних параметрів робочих місць; раціоналізація трудового навантаження, режимів праці та відпочинку тощо.

Література

1. Войналович О. В. Охорона праці у сільському господарстві / О. В. Войналович, Є. І. Марчишина, Т. О. Білько. - К: Центр навчальної літератури. - 2017. - 691 с.
2. Войналович О. В., Марчишина Є. І., Кофто Д. Г. Безпека виробничих процесів у сільськогосподарському виробництві / О. В. Войналович, Є. І. Марчишина, Д. Г. Кофто. - К: Видавничий центр НУБіП України. - 2015. - 418 с.